

Viite:

STM/1856/2018

STM044:00/2018

(OKM/91/050/2018)

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esityksestä laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa lausuntopyynnön johdosta seuraavaa:

Yleisiä huomioita

Opiskelijoiden ja ylioppilas- sekä opiskelijakuntien asema uudistuksen jälkeen

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää erittäin myönteisenä, että uudistuksen myötä yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijat saavat samat opiskeluterveydenhuollon palvelut. Tällainen tapa järjestää opiskeluterveydenhuolto toteuttaa osaltaan perustuslakivaliokunnan lausumaa (PeVL 24/2014) sen tärkeydestä, että eri [korkeakoulu]opiskelijaryhmien palvelut, edut tai velvoitteet eivät perusteettomasti poikkea toisistaan. Uudistuksen myötä myös ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavat opiskelijat pääsevät opiskeluterveydenhuollon piiriin, mikä edelleen edistää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta.

Luonnoksessa ei ole arvioitu uudistuksen vaikutuksia ylioppilaskuntien ja opiskelijakuntien toimintaan niiden lakisääteisten tehtävien kannalta. Tällainen arviointi olisi syytä sisällyttää esitykseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön käsityksen mukaan tämän esityksen yhteydessä ei kuitenkaan ole perusteltua arvioida tässä yhteydessä korkeakoululaitoksen opiskelijoiden asemaa ja sääntelyä kokonaisuutena. Esitys koskee sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä, eikä sen yhteydessä ole tarkoituksenmukaista puuttua opiskelijoiden asemaa koskevaan sääntelyyn muilta osin kuin opiskeluterveydenhuollon järjestämiseksi on tarpeen.

Valittu järjestäjä- ja tuottajamalli

Esityksen perusteluissa olisi hyvä tuoda selkeämmin esiin esitettävän mallin liittymäkohdat kilpailu- ja hankintalainsäädäntöön. Esityksen osion ”Arviointia kilpailu- ja hankintalainsäädännön näkökulmasta” (s. 37) perusteella jää epäselväksi, miten mallia on arvioitu hankintaoikeudellisesta näkökulmasta ja miten hankintalainsäädännön soveltamista on arvioitu. Koska mallin mukaan toteutettavaa opiskeluterveydenhuoltoa ei kilpailuteta, esityksestä tulisi käydä selvästi ilmi, pohjautuuko poikkeaminen hankintalainsäädännön soveltamisesta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 17 §:ään vai johonkin muuhun seikkaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan YTHS:n valinta tuottajaksi on asianmukainen. Valtakunnallinen malli sopii maakuntamallia paremmin yhteen korkeakoululaitoksen muuhun kehittämiseen. Siirtymät korkeakoulusta toiseen eri tutkintotasolle siirryttäessä samoin kuin erilaiset yhteis- ja ristiinopiskelumahdollisuudet lisäävät opiskelijoiden liikkuvuutta ja myös ajasta ja paikasta riippumatonta opiskelua.

Myös Kansaneläkelaitoksen valinta järjestäjäksi on tarkoituksenmukainen. Kansaneläkelaitoksella on kokemusta opintotuen hoitamisesta ja näin ollen erinomaiset valmiudet ottaa hoitaakseen uusi valtakunnallinen opiskelijoihin liittyvä tehtävä.

Yksityiskohtaisia huomioita

Luonnoksen käsitteistöön on syytä kiinnittää huomiota yksiselitteisyyden ja selkeyden varmistamiseksi. Esimerkiksi s. 15 on käytetty käsitteitä ammattikorkeakouluopiskelija/korkeakouluopiskelija, kun p.o. ammattikorkeakouluopiskelija/yliopisto-opiskelija ja korkeakouluopiskelija on näiden yläkäsite. S. 52 mainittu laki yksityisistä terveyspalveluista on laki yksityisestä terveydenhuollosta.

Esitetyn korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettavan lain 34 §:n suhde erityislainsäädäntöön jää jossain määrin epäselväksi. Laissa potilaan asemasta ja oikeuksista säädetään jo kielilain tiettyjen säännösten noudattamisesta terveydenhuollossa, joten kyseisten säännösten noudattamisesta ei YTHS:n osalta tarvitse säätää erikseen. Tässä esityksessä kielilakia esitetään sovellettavaksi kokonaisuudessaan YTHS:n toimintaan, mutta perusteluista ei ilmene, miksi tätä on pidetty tarpeellisena ja mitä muutosta tämä toisi nykyiseen tilanteeseen. Ehdotetun 34 §:n 2 momentti on asiallisesti sama kuin potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 5 §:n 2 momentti.

Ehdotetun korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettavan lain 5 §:ssä on kaksi eri momenttia, joissa annetaan samalle viranomaiselle tehtäviä. Momentit voisi selvyiden vuoksi yhdistää.

Terveydenhuoltolain muutettavan 17 §:n 1 momentin ensimmäinen virke on epäselvä ("lukioiden ja ammatillista koulutusta antavien opiskelijoille"). Jatkovalmistelussa on myös otettava huomioon 17 §:n 5 momentin lukiolakiin viittaamisen päivitys, jos HE 41/2018 vp hyväksytään.